

**Звіт завідувача кафедри історії української літератури про роботу
в 2022–2023 навчальному році**

Олени МАТУШЕК,

доктора філологічних наук, доцента, завідувача кафедри історії української
літератури філологічного факультету

1. Робота з кадрами

Склад кафедри історії української літератури:

Загальна кількість науково-педагогічних працівників – 12; ставок – 12.

Кількість докторів наук, професорів – 2, ставок – 2.

Кількість докторів наук, доцентів – 2.

Кількість кандидатів наук, доцентів – 8, ставок 8.

Кількість аспірантів денної форми навчання – 3, заочної форми – 3.

Порівняно з показниками 2021–2022 навчального року кількість ставок зменшилася на 0,5.

2. Навчальна робота

Загальне *навантаження кафедри склало 6345 год.* Воно виконане у повному обсязі, крім годин, що пов'язані зі зміною контингенту, зміною навчальних планів, вибором мфд та «дисциплін на вибір» на факультеті іноземних мов, академвідпустками аспірантів та студентів.

Заняття протягом року велися у дистанційній формі.

Кафедра *забезпечує* викладання основних курсів для спеціальності 035 «Філологія», спеціалізацій 035.01 «Українська мова і література», 035.033 «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша польська», 035.034 «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша російська», 035.08 «Класичні мови та літератури (переклад включно)», «Германські мови та літератури, переклад включно» (035.41) та 061 «Журналістика». Викладачі кафедри також ведуть наукові семінари за основною спеціалізацією й пропонують свої курси для міжфакультетських дисциплін.

Викладацький склад кафедри забезпечує *читання всіх фахових курсів* та спецкурсів з історії української літератури, а саме: «Історія української літератури Х-ХVIII століть», «Історія української літератури першої половини ХІХ століття», «Історія української літератури другої половини ХІХ століття», «Історія української літератури кінця ХІХ – поч. ХХ ст.», «Історія української літератури ХХ століття», «Історія української літературної критики», «Українська література в контексті культури», «Українська проза 20-х років ХХ століття», «Лірична поезія 20-40-х років ХХ століття», «Біблія і українська література», «Літературознавчий аналіз середньовічного й ранньомодерного тексту», «Літературне редагування», «Інтермедіальні аспекти української літератури», «Особистість і творчість Івана Франка в контексті епохи», «Українська література для дітей та юнацтва», «Українська драматургія 20-х рр. ХХ ст. – початку ХХІ ст.», «Білоруська література», «Мілітарний дискурс української літератури ХХ століття», «Історія українського літературознавства» та інших.

З кожної дисципліни викладачі кафедри *розробили навчально-методичні комплекси*, оновили *робочі програми*, конспекти лекцій, плани практичних

занять, завдання для самостійної роботи студентів, питання до іспитів і заліків, пакети екзаменаційних білетів, списки питань до контрольних робіт та іспитів, а також критерії оцінювання знань і вмінь студентів. Викладачі кафедри регулярно публікують навчально-методичні матеріали з відповідних дисциплін. У навчальному процесі широко застосовуються сучасні мультимедійні технології, інтерактивні засоби навчання (презентації, аудіолекції, спілкування викладачів і студентів у режимі онлайн тощо).

Для студентів спеціалізації «Українська мова і література» розроблено програми атестаційних іспитів, методичні вказівки для виконання курсових робіт та кваліфікаційних робіт. Проведення педагогічної та асистентської практик забезпечене відповідними програмами та базами, серед яких - Харківська гімназія №1, Харківська гімназія № 23, Харківська гімназія № 116, Харківський лицей № 149, Харківська ЗОШ № 105, Харківська Маріїнська гімназія, Харківська спеціалізована школа № 119, Харківська ЗОШ № 104, Харківська ЗОШ № 78, Харківською спеціалізованою школою № 85, Харківською загальноосвітньою школою № 157.

Кафедра керується стандартами вищої освіти та освітніми програмами для студентів спеціальності 035 Філологія, спеціалізації українська мова і література.

Запровадження нових спеціалізацій та ОПП

Дві нові ОПП зі спеціальності 035 Філологія, а саме – «Українська мова і література, літературне редагування» та «Українська мова і література та англійська мова» на бакалаврському рівні привабили увагу абітурієнтів та продовжують успішно працювати для підготовки фахівців-філологів для різних сфер діяльності. Це є надзвичайно важливо як для працевлаштування випускників, так і для потреб сучасного ринку праці. Ці ж завдання переслідувалися і при формуванні ОПП «Українська мова і література та українська мова як іноземна» для 2 магістерського рівня вищої освіти, перших здобувачів якої факультет випустив у кінці 2022 року.

Запровадження нових навчальних дисциплін

Викладачами кафедри розроблена тематика курсів для формування індивідуальної траєкторії навчання студентів, ведеться укладання відповідних робочих програм. Минулого року було розроблено й запропоновано кілька курсів для вільного вибору студентів, а саме – «Харків – столиця розстріляного відродження» (доц. Сподарець М. П.) і «Перлини української літератури» (доц. Кремінська І. М.).

Дистанційне навчання

Усі викладачі кафедри опанували засоби для здійснення дистанційного навчання, а саме – успішно працюють на платформах Moodle та Googleclassroom,

Для проведення онлайн лекцій, практичних занять, кураторських годин використовуються такі платформи, як Zoom, Googlemeet, Facebookroom, Viber, Skype, а також створюються закриті групи в соціальних мережах (як правило, для наукових семінарів). Для проведення занять записуються аудіолекції, відеолекції з презентаціями, виготовляються презентації й т. ін.

Під час карантину було скориговано самостійну роботу студентів.

Кваліфікаційні роботи й атестаційні іспити

Кафедра керувала кваліфікаційними роботами 8 магістрів (4 на денній і 4 на заочній формі навчання) та 13 бакалаврів (10 денної форми навчання й 3 – заочної). Захист кваліфікаційних робіт студентів продемонстрував здатність більшості випускників до самостійної дослідницької роботи. Під час атестаційного іспиту з історії української літератури студенти показали здебільшого високі результати: 12 студентів склали іспит успішно.

Підвищення кваліфікації, виконання плану стажувань

Матушек О. Ю.

Пройшла наукове стажування запрошеного вченого в елітному кластері «Релігія і Політика» Вестфальського університету імені Вільгельма, м. Мюнстер, Німеччина (8.10.2022 – 31.03.2023).

Антонович С. О.

19-25 лютого 2023 року взяла участь у Міжнародній міждисциплінарній школі "Across disciplines: How to study in an interdisciplinary framework", організованій Університетом імені Адама Міцкевича в м. Познань (Польща) за посередництвом Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Головко Л. Г., Матвєєва Т. С., Телехова О. П., Кремінська І. М.

пройшли Міжнародне підвищення кваліфікації (вебінар) у Науково-дослідному Інституті Люблінського науково-технологічного парку, Республіка Польща (протягом 2021-2022 -2023 рр.).

Методична робота

На кафедрі працює методичний семінар, у якому обговорювалась проблема неформальної освіти (доповідач: Матвєєва Т.С.).

Проф. Ісіченко Ю. А. (архієпископ Ігор) видав підручник з курсу «Історії української літератури X – XVI століть»: *Ісіченко Ігор. Середньовіччя. Ренесанс. XI-XVI ст.: Підручник для студентів філологічних факультетів університетів. Х.: Точка, 2021. 639 с.*

Борзенко О. І. протягом багатьох років пише й успішно видає підручники для закладів загальної середньої освіти. У минулому навчальному році з'явився його підручник:

Борзенко О. І. Українська література: підручник для 5 класу закладів середньої освіти. Х.: Ранок, 2022.

Кафедра в інтернеті та соцмережах

Інформація щодо складу кафедри, її наукової, навчально-методичної роботи та подій виставляється на базі сайту філологічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна (адреса: <http://philology.karazin.ua/>), а також на сторінках «Кафедра історії української літератури Каразінського» та «Досвід викладання української літератури» у мережі FACEBOOK.

3. Наукова діяльність

Протягом 2022–23 року викладачі й аспіранти кафедри опублікували **22 статті** у фахових виданнях України категорії Б, 1 статтю - у виданні, що індексується у Web of Science (доц. Антонович С. О.).

Кафедра працює над темою «Жанрово-стильові особливості української літератури X-XXI століть».

Результати наукової роботи кафедри відображені в численних *статтях*.

Кафедряни брали участь з доповідями у численних міжнародних і всеукраїнських конференціях:

Захист дисертацій, робота з аспірантами та докторантами

Кафедра сприяє успішному закінченню аспірантури та захисту кандидатських і докторських дисертацій. Цього року не було захистів дисертацій, 5 аспірантів продовжують навчання й провадять свої дослідження.

Кафедра успішно забезпечує викладання на III рівні навчання. Аспірантам денної й заочної форм навчання викладаються курси: «Парадигми сучасної філології», «Аксіологічний вимір ранньомодерного тексту», «Рецепція Біблії в українській літературі XIX–XX ст.», «Українська постмодерна проза», «Підготовка наукових публікацій».

Викладачі кафедри (Головко Л. Г., Матушек О. Ю., Кисіль В. В., Сподарець М. П., Борзенко О. І.) здійснюють *керівництво* написанням роботи на ступінь доктора філософії.

Члени кафедри регулярно виступають експертами кандидатських дисертацій, готують відгуки на автореферати дисертацій та беруть участь у захистах як офіційні опоненти (проф. Ісіченко Ю. А.).

Організація наукової роботи студентів та її результати

Члени кафедри здійснюють керівництво науковою роботою студентів у наукових семінарах та готують їх до участі у студентських наукових конференціях. Щороку студенти-семінаристи кафедри беруть участь у студентських конференціях, що організовуються філологічним факультетом і СНТ.

Гноєва Н. І., Кремінська І. М., Борзенко О. І., Матушек О. Ю. підготували студентів до участі в XV Регіональній студентській науковій конференції "Мова-література - ідеологія" (7 квітня 2023 року) (Оксана Комякова (ЛУ-31), Аліна Ластович (ЛУ-51), Анна Черкасова, Анна Колесникова, Світлана Сакун (1 маг.)).

4. Робота зі вступниками, профорієнтаційна активність, сприяння працевлаштуванню

Викладачі кафедри беруть активну участь у роботі МАН: консультують учнів та вчителів, які керують науково-дослідною роботою школярів, рецензують роботи, беруть участь в оцінюванні робіт як члени журі на районному й обласному рівнях. Доц. Сподарець М. П. працює у секції «Українська література» як член журі; доц. Антонович С. О. керує секцією «Фольклористика» на обласному конкурсі-захисті учнів-членів МАН.

Кафедра організувала зустріч із випускниками різних років «Філологи під час війни» (19.04.2023), а також була співорганізатором зустрічі студентів з потенційними роботодавцями (18.04.2023).

На кафедрі постійно оновлюється інформація про працевлаштованих випускників і для працевлаштування випускників.

5. Міжнародне й міжвузівське наукове співробітництво

Науковці кафедри історії української літератури постійно підтримують творчі контакти з ученими Польщі та Литви. Зокрема налагоджено постійні зв'язки з Варшавським університетом (Кафедра міжкультурних досліджень Центрально-

східної Європи). Ми працюємо над спільними науковими проєктами щодо спілкування між студентами й вивчення польсько-українських культурних взаємин. Зокрема, кафедра історії української літератури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та Кафедра Міжкультурних досліджень Центрально-Східної Європи Варшавського університету успішно реалізували 2 спільні проєкти Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej протягом 2022-23 н. р., у рамках якого делегація студентів і викладачів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна відвідала Варшавський університет, де відбулися тематичні зустрічі й лекції.

Цього року почала активно діяти угода про співпрацю у сфері науки й освіти між кафедрою історії української літератури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та кафедрою української літератури та журналістики Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. У межах співпраці організовано Міжнародні конференції, присвячену 300-річчю Г.С. Сковороди.

Кафедра працює над академічною мобільністю викладачів, науковців та студентів.

6. Організаційна робота

Кафедра регулярно виступає організатором наукових конференцій. Зокрема, у минулому навчальному році ми були ініціаторами проведення такого наукового заходу, як Міжнародна наукова конференція **«РЕФЛЕКСІЇ ПРО ГРИГОРІЯ СКОВОРОДУ В ХХІ СТОЛІТТІ»** (22-23 вересня 2022 р.). Співорганізаторами конференції виступили Варшавський університет і ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

7. Виховна робота

Куратори регулярно проводять кураторські години, присвячуючи їх культурним подіям і відомим постатям.

Проблеми для вирішення:

1. Організувати рекламу ОПП, що готують спеціалістів для сучасного ринку праці. Запропонувати їх абітурієнтам і заповнити вакантні місця студентами на ОПП «Українська мова і література та українська мова як іноземна» (маг.), «Українська мова і література і літературне редагування», «Українська мова і література та англійська мова» (бак.).
2. Збалансувати навчальні плани нових і діючих ОПП.
3. Активізувати публікування статей у індексованих фахових виданнях.
4. Інтенсифікувати процес електронного документообігу, повністю перевівши туди протоколи, НМК, розклади, графіки, індивідуальні плани й т. н.
5. Активізувати міжнародну діяльність.
6. Звернути особливу увагу на дистанційну форму навчання та її технічне й методичне забезпечення.
7. Пожвавити роботу з аспірантами.

8. Звернути увагу на налагодження комунікації між студентом і потенційним працедавцем.
9. Провести низку заходів для ознайомлення студентів із засадами академічної доброчесності.

ПРО РОБОТУ ЗАВІДУВАЧА проф. Олени МАТУШЕК

1. Навчальна робота

Навчальне навантаження у 2022-23 році становило 580 годин. Протягом звітного періоду виконувала таку навчальну роботу:

- навчальний спецкурс «Біблія і українська література» (035 Філологія, денна й заочна форми навчання, філологічний факультет, спеціалізація українська мова і література, магістри, II курс);
- спецкурс «Польська література» (035 Філологія, денне відділення, філологічний факультет, спеціалізація українська мова і література, бакалаври, III курс);
- навчальний курс «Історія української літератури другої половини XIX століття» (035 Філологія, денна форма навчання, філологічний факультет, спеціалізація українська мова і література, бакалаври, II курс);
- брала участь у роботі приймальної комісії зі вступу до аспірантури;
- керувала роботою 3 аспіранток;

2. Методична робота

- відвідувала заняття викладачів;
- готувалася до аудиторних занять;
- підготувала НМК навчальних дисциплін.

3. Наукова робота

1. Брала участь у роботі Міжнародної наукової конференції «**Рефлексії про Григорія Сковороду в XXI столітті**» (22-23 вересня 2022 р., ХНУ імені В.Н.Каразіна).
2. Дев'ятої всеукраїнської наукової конференції «Актуальні проблеми сучасної української медієвістики» (Національний університет «Чернігівський колегіум імені Т. Шевченка», 20 травня 2023 р.).
3. Всеукраїнській науковій конференції «Дискурсивні практики в українській літературі (від давнини до сучасності) із серії конференцій IX-ті Фащенко-Філатовські читання» (Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 25 травня 2023 р.).
4. Всеукраїнській науковій конференції «“Показати свій народ як у чистому дзеркалі”: життєтворчий феномен Ганни Барвінок» до 195-річчя від дня народження письменниці (Інститут літератури імені Т. Шевченка НАН України, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, 26–27 травня 2023 року).

4. Опублікувала статті у фахових виданнях:

- Матушек Олена. Сковородинівські образи й мотиви у творах Ганни Барвінок // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія "Філологія". 2022. № 91. С.50-55.
- Матушек О. Українська політична еліта в літературному дискурсі представників Київської митрополії // Сіверянський літопис. 2023. № 2. С.19-24.
- Керувала написанням дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 10.01.01 – українська література Макарадзе Христини Зурабівни (4 рік навчання), Соколової Катерини Володимирівни (3 рік навчання) та Іртуганової Тетяни Русланівни (1 рік навчання).

5. Організаційна робота

- була одним із організаторів Міжнародної наукової конференції конференції «Рефлексії про Григорія Сковороду в ХХІ столітті» (22-23 вересня 2022 р., ХНУ імені В. Н. Каразіна);
- працюю у вченій раді факультету;
- проводжу засідання кафедри.

6. Виховна робота

- проводила профорієнтаційну роботу серед учнів-членів МАН;
- брала участь в організації зустрічі з випускниками у рамках «Тижня кар'єри».

7. Міжнародна діяльність

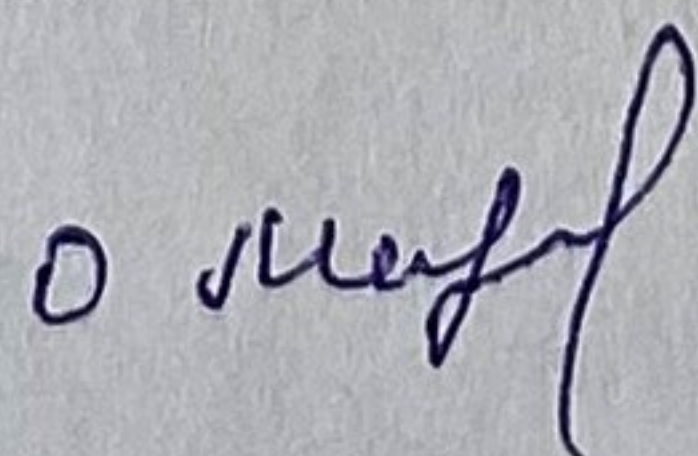
- налагоджувала співробітництво з Варшавським університетом, брала участь у підготовці документів для спільної програми, внаслідок чого Кафедра історії української літератури Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна й Кафедра міжкультурних досліджень Центрально-Східної Європи Варшавського університету реалізували два спільні проєкти Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej із вивчення польської мови, літератури й культури (вересень 2022 – травень 2023).

8. Підвищення кваліфікації

Пройшла наукове стажування запрошеного вченого в елітному кластері «Релігія і Політика» Вестфальського університету імені Вільгельма, м. Мюнстер, Німеччина (8.10.2022 – 31.03.2-23).

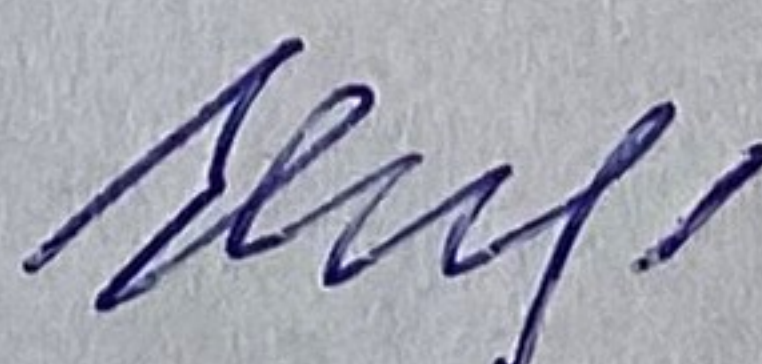
Звіт затверджено на засіданні кафедри історії української літератури
Протокол № 15 від 30 червня 2023 року

Завідувач кафедри

Олена МАТУШЕК

Декан філологічного факультету

Євгенія ЧЕКАРЕВА